

NACIŲ
ALYŲ
BŪKLIS

1

Plp. 2043

la

MŪSŲ PASTOGĖ

XL metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0696 Kaina - Price \$ 1.00 17.7.1989 Nr.28 (2101)

Stepas Darius

PRISIMENANT MŪSŲ TAUTOS DIDVYRIUS DARIŲ IR GIRĖNĄ MES SKRISIME Į LIETUVĄ!

Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir drąsesnių žygių. Būtinai reikia ir jos sūnams prisidėti prie bendro darbo - tirti dar mažai žinomas Žiemų Atlanto vandenyno oro sroves, o taip pat naujai išrastus navigacijos būdus ir priemones pritaikyti kasdieniniams reikalams. Mes gyvendami tokiais laikais, kada oras stengiamasi panaudoti žmonijos reikalams, laikome savo pareiga tautos vardu tą darbą garbingai atlikti.

Jaunoji Lietuva! Tavo dvasios įkvėpti, mes stengiamės tą pasirinktą uždavinį įvykdyti. Mūsų pasisekimas testiprina Tavo dvasią ir pasitikėjimą savomis jėgomis ir gabumais! Bet jei Neptūnas ar galingasis audrų Perkūnas ir mums bus rūstūs - pastos mums kelia į Jaunąją Lietuvą ir pašauktų LITUANIKĄ pas save, - tada Tu, Jaunoji Lietuva, turėsi iš naujo ryžtis, aukotis ir pasirengti naujam žygiui, kad audringųjų vandenynų dievai būtų patenkinti Tavo pastangomis, pasiryžimu ir nekviestu Tavęs į Didįjį Teismą.

LITUANIKOS laimėjimas tegu sustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir įkvepia juos naujiems žygiams.

LITUANIKOS pralaimėjimas ir nugrimzdimas į Atlanto vandenyno gelmes, tegu auklėja jaunų lietuvių atkaklumą ir ryžtumą, kad Sparnuotas Lietuvis būtinai įveiktų klastingąją Atlantą Tėvynės Lietuvos Garbei!

Tad šį savo skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva! Tą didįjį bandymą pradėsime, tikėdamiesi Dangaus palaimos!

Stasys Girėnas

Lietuvos delegatų pasisakymai

Pavergtoji Lietuva su savo priesaikais išleido išrinktuosius delegatus į Maskvą dalyvauti suvažiavime, o birželio 11 dienos popietę vėl beveik šimtą tūkstantinę minia, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio sukviesta, rinkosi Vingio parke giedrais veidais ir nešini gėlėmis, kurios vėliau netilpo delegatų giėbiuose.

Susirinko jie susitikti su tais, kuriems patikėjo savo viltis ir išgirsti

Vytauto Landsbergio žodis

"Elgėmės pagal savo sąžinę ir protą, pagal jūsų, mūsų rinkėjų priesakus", pradėjo jis. "Dažnas klausia, o kas buvo svarbiausia? Man atrodo, pagrindinis laimėjimas dar bręsta, dar tik darosi apčiuopiamas, dar turi būti gerai suvoktas. Ir didelėje, nepalankioje daugybėje nebuvome mažesni. Buvome aiškintojai, bet nebuvome prašinėtojai. Tą lėmė jūsų ir visos Lietuvos rinkėjų parama, tą lėmė ir mūsų pačių, Aukščiausios Tarybos pabudęs politinis ryžtas. Iš didžiojo visagalio centro ir vargšų pavaldinių santykių žengėme į naują, garbingą partnerių santykį.

Prasidėjo bendradarbiavimo arba ne bendradarbiavimo, protesto arba derybų partnerystė, kurią turėsime ir toliau praktikuoti, puoselėti, kuria turime mokėti naudotis. Ne veltui vienas vyresnio amžiaus patyręs diplomatas: maskvietis deputatas pasakė, kulminaciniu mūsų reikalams momentu mums išėjus iš posėdžių salės: "Reikia eiti su Lietuva į derybas". Tokią poziciją galėjome pasiekti, tokią padėti galėjome užimti todėl, kad nebuvome koks nors

pasiuntinių žodį, kaip jie atstovavo Lietuvos reikalams.

- Atgimimo mitingai - tartum kelio ženklai, kurie mus lydi į didįjį Lietuvos tikslą - nepriklausomybę, - pradėdamas mitingą, pasakė Sąjūdžio Seimo tarybos narys kompozitorius Osvaldas Balakauskas.

Pirmąjį žodį tarė liaudies delegatas, Sąjūdžio pirmininkas Vytautas Landsbergis.

pakrikęs deputatų būrelis, o susitelkusi deputatų delegacija.

Buvome Lietuvos žmonių, mūsų rinkėjų pasiuntiniai. Dabar turime išlaikyti ir, be abejo, išlaikysime tą statusą. Uždavinys yra neiširti tarp įvairių specialybių ir ideologinių grupių, o likti vieninga pasiuntinių grupe. Taip pat turėsime išlaikyti ir jau iškovotą Lietuvos atstovavimo poziciją.

Mūsų politinė platforma labai aiški - Lietuvos interesai. Ir kartu bendra demokratinė pozicija. Tos dvi pusės neišskiriamos. Ir iš tiesų mūsų demokratinė pozicija buvo ne tik parama kitoms Sovietų Sąjungos demokratiniams jėgoms, ne tik įnašas į realiai prasidedančią Sovietų Sąjungos destalinizaciją. Ta pozicija tai buvo vėlgis ir Lietuvos atstovavimas, ir net tarptautinis. Pasakyčiau, pasauliui parodyta vizitinė kortelė, kad Lietuva yra pribrendusi demokratinėi santvarkai. Tai ir ženklas, kad skelbiamas teisinės valstybės idealas Lietuvoje yra jau arčiau, negu garsioji horizonto linija. Tą politinę brandą, manau, patvirtina ir mūsų kelias iš stalinizmo

džiunglių įstatyminis parlamentinės politikos ir diplomatinės kovos kelias. Ir tebesantys prievartos šalininkai

Algirdo Brazausko žodis

"Noriu nuoširdžiai padėkoti tiems šimtams ir net tūkstančiams Lietuvos gyventojų, pirmiausiai savo rinkėjams vilniečiams, kurie suvažiavimo dienomis užliejo mus telegramomis ir laiškais, reikšdami savo nuotaikas, savo norus ir viltis. Tai buvo didelė pasipirtis mūsų darbe. Tai akivaizdžiai parodė, kad Lietuvos žmonės aktyviai dalyvauja sprendžiant tuos klausimus, kurie mums visiems labai aktualūs, kuriais mes gyvename.

Suvažiavimo pradžioje mes lyg ir jautėmės vieniši, o į pabaigą pasijuto - me turintys daugelį pasekėjų ir šalininkų. Mes supratome, kad mūsų mintys, mūsų idėjos, mūsų pasirušimas šitam suvažiavimui yra suprantamas ir kitiems: ir Maskvai, ir Leninui, ir Gruzijai, ir net kai kurioms Sibiro tautoms, kurios palaikė mus, sveikino ir sakė "tai lietuviai atvažiavo, jie žino ko nori, ir žino, kaip to pasiekti".

Mes jaudinomės, nežinodami, kaip bus sureaguota į tuos nutarimus, kuriuos mes priėmėme Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos sesijoje prieš suvažiavimą, kurie yra labai reikšmingi. Tai tvirti žingsniai į Lietuvos suverenitetą. Šiandien mes galime pasakyti, kad šitie sprendimai nėra atšaukti, jie nėra užprotestuoti, jie šiandien veikia.

Gera, kad sudaryta Parlamentinė komisija - į ją įeina ir daugelis mūsų deputatų, gerai, kad artimiausiu laiku ji turės paruošti įstatymą dėl Lietu-

neturi jokio preteksto, kad griebtūsi brutalių jėgų, smurto ir prievartos.

vos, Latvijos, Estijos ekonominio suvereniteto, sąjunginį įstatymą ir tokiu būdu priartinti mus prie pagrindinio tikslo, dėl kurio tiek daug kovojome.

Daugelyje telegramų, kurias mes gavome Maskvoje, kalbama apie Molotovo - Ribbentropo pakta, apie lemtingus 1939 metus. Mes suprantame žmonių jausmus ir lūkesčius. Ir gerai, kad šitai komisijai, į kurią įeina ir keletas mūsų deputatų, vadovauja toks žmogus, kaip Aleksandras Jakovlevas. Mes tikimės, kad pačiu artimiausiu laiku Sovietų Sąjungoje viena kartą bus pasakytas tvirtas žodis, kokie tie įvykiai ir kaip jie turi būti įvertinti. Jūs matėte, kad suvažiavime buvo dauguma ir buvo mažuma. Aš ypač tai gerai mačiau. Kairioji pusė buvo dauguma, o dešinioji, deja, kol kas mažuma. Tačiau tie žingsniai, kuriuos žengė mūsų delegacija yra istoriniai. Mūsų deputatai įrodė, kad ir mažuma turi savo nuomonę, kad ta nuomonė gali būti tvirta, logiška, kad ji gali būti pateisinama ir suprasta žmonių. Ir mūsų susitikimas su M. Gorbačiovu, ir po pusvalandžio priimtas beveik vienbalsis nutarimas atidėti konstitucinės priežiūros komisijos komiteto sudarymą, tai yra vienas tokių realių žingsnių, kai mažuma gali padaryti labai daug.

Nemažai mūsų deputatų yra įvairiose komisijose ir komitetuose. Aš

Nukeita į 2 pusį.

ALB ŠVIETIMO TARYBOS PRANEŠIMAS

2

LIETUVOS DELEGATŲ PASISAKYMAI

Atkelta iš 1 pusl.

1. Lietuvoje jau yra išleistas Sibiro tremtinių atsiminimų rinkinys - "AMŽINO ĮSAIO ŽEMEJE". Rinkinį sudarė Aldona Žemaitytė, išleido "Vyturio" leidykla Vilniuje 1989 m.

2. Ta pati leidykla išleido ir kitą įdomią knygą - "SUŽEISTAS VEJAS: Lietuvių Liaudies Mitologinės Sakmės". Rinkinį sudarė Norbertas Vėlius, iliustravo Ramunė Vėliuvienė ir išleido "Vyturio" leidykla Vilniuje 1987 m.

3. Švietimo Taryba bando tiesioginiai susirišti su leidykla ir gauti anksčiau paminėtas knygas. Būtų labai pravartu, jei kas, iš važiujančių aplankyti gimines Lietuvoje, galėtų atvežti vieną egzempliorių. Knygos yra skubiai reikalingos lietuvių kalbos valstybinių egzaminų (SSABSA) kandidatams.

4. a. Rekomenduojame pasiskaityti Strimaitytės - Mėlienės knygą "Crosses in the Arctic" ir Juozo Daumanto "Fighters For Freedom: Lithuanian Partisans Versus the U.S.S.R.". Knygos liudija lietuvių tautos kančias.

b. Strimaitytės - Mėlienės knygą "Crosses in the Arctic" bus galima greit gauti Adelaidėje. Prašome kreiptis į Lietuvių Namų biblioteką ar į Švietimo Tarybos pirmininkę.

c. d. Tautvaiša "The CEMETRY OF NATIONS IN THE SIBERIAN TUNDRA" laida yra, berods, išsekusi. A. Šereis dar turi keletą egzempliorių. Prašome kreiptis šiuo adresu: A. Šereis, 6 Caithness Str., Unley, SA 5061, tel.: 08 2722057.

5. Turime garsinių juostelių vaikams. Baigiame paruošti tekstą. Juostelėse yra įrašytos pasakos, dainelės, žaidimai. Juostelės jau galime pasiųsti. Prašome kreiptis pas S. T. pirmininkę.

6. Gavome JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo tarybos mokslo knygų, priemonių bei kainų sąrašą. JAV L.B. Švietimo Taryba duoda mokykloms ir kursams nuolaidą. Prašome tiesioginiai kreiptis į juos užsakant knygas. Sąrašą mielai prisiųsime. JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Tarybos adresas: Lithuanian Education of the USA, Inc., 5620 South Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636.

7. Pietų Australijos Švietimo departamentas sutiko leisti mokytojams iš Lietuvos lankyti P.A. valstijos mokslo institucijas ir atlikti trumpą stažą. Numatome, kad mokytojų atsiras ir daugiau ateityje, kurie norėtų susipažinti su Australijos mokslo sistema. Jau gavome atsiklausimą iš anglų kalbos mokytojo, kuris atvažiuoja aplankyti gimines Adelaidėje. Jai kas laukia giminių - mokytojų iš Lietuvos, kurie pageidautų pasinaudoti šia lengvata, prašome pranešti Švietimo Tarybos pirmininkei. Prašysime leidimo kitose valstijose.

8. Gavome iš Lietuvių Fondo atsakymą stipendijų reikalu. Fondas prisiuntė ir anketų. Raginame studentus ir baigusius universitetą jaunuolius ir jaunuoles nepraleisti progos ir paduoti prašymą stipendijai gauti. Tai bus bene pirmoji stipendija skirta "australiečiui". Šiuo reikalu prašome kreiptis į Švietimo Tarybos pirmininkę. Fondo adresas JAV: Lithuanian Foundation Inc., 3001 W. 59th Street, Chicago, Illinois. 60629, tel 312 471-3900.

Jaunime!

MOKYKITES LIETUVIŲ KALBOS

Vasario 16-tos gimnazijoje

Viiniaus ir Illinois Universitetuose!

Isolda I. Davis

KREIPIMASIS

Į VISUS IŠEIVIJOS LIETUVIUS

Lietuvoje atliekamas labai svarbus darbas. Speciali komisija, veikianti prie Lietuvos Mokslų Akademijos, renka duomenis apie Sibiro tremtyje, kalėjimuose ir lageriuose be kaltės atsidūrusius Lietuvos gyventojus ir apie tuos, kurie tame genocido pragare mirė arba buvo nužudyti.

Komisija iš įvairių Lietuvos vietų jau gavo dešimtis tūkstančių laiškų, kurių visuma tiesiog stubina savo unikalumu. Pavieniai laiskai gaunami ir iš Amerikos bei Kanados. Visa tai yra neįkainojamas turtas Lietuvos okupacijos istorijai ir mūsų tautos kankinių atminimo įamžinimui.

Renkami duomenys ir apie tų nusikaltimų vykdytojus. Sudarytoji vyriausybė komisija tiems nusikaltimams tirti jau iškėlė eilę baudžiamųjų bylų.

Ar mes galime pasiūkti abejingi tokiam svarbiame reikale? Išeivijoje nėra nei vieno lietuvių, kuris savo turimomis žiniomis negalėtų praturtinti šio mūsų tautos tragiškos lemties archyvo. Pagaliau, padaryti įrašą į tuos Lietuvos istorijos puslapius yra kiekvieno mūsų pareiga, nes ten "liaudies priešais" buvo laikomi ir tie, kurių gimines ir draugus karo sukuriai nubloškė į Vakarus.

Visi kviečiami susikaupti ir atsakyti į sekančius anketos klausimus apie jums žinomas okupacijos ir teroro aukas:

1. Pavardė, vardas, tėvo vardas.
2. Gimimo metai ir vieta.
3. Socialinė padėtis iki tremimo, arešto.
4. Iš kur ištremtas? Kur suimtas?
5. Kada ištremtas, suimtas?
6. Ištrėmimo, įkalinimo vietos.
7. Ar palaikė ryšius su Lietuva?
8. Kada į Lietuvą sugrįžo ir iš kur?
9. Ar buvo trukdymų sugrįžimui, darbo ir buto gavimui.
10. Mirimo data ir vieta.
11. Jeigu reabilituotas, tai kada?
12. Kitos žinios, kurias norėtumėte pateikti.

Anketiniai duomenys kiekvienam asmeniui užpildomi atskirai. Nurodykite ir savo adresą.

Laiškus su atsakymais į šios anketos klausimus siųskite sekančiais adresais: Dr. Mečys Laurinkus, MA Sociologijos ir teisės institutas, 232600 Vilnius, Mičiurino gt. 1/46.

Dr. V. Skudis, Lithuanian Research and Studies Center., 56th Street and Claremont Ave., Chicago, IL 60636. Siųsdami laiškus į Lietuvą, jų kopijas atsiųskite ir į Lituanistikos tyrimų ir studijų centrą.

Šiame svarbiame reikale kviečiami parodyti pavyzdį Pasaulio Lietuvių Bendruomenės bei jos Kraštų valdybos ir įvairios kitos išėivijos lietuvių organizacijos.

Vytautas Skudis

LTSC mokslinis bendradarbis

norėčiau palinkėti savo kolegoms deputatams, kad jie būtų tvirti ir sprendžiant tuos klausimus, kuriais mes visi esame labai suinteresuoti.

Mieli vilniečiai, ir mieli visi čia esantys! Žmogiškieji santykiai, pagarba ir meilė šeimai, artimiesiems, tautiečiams privalo būti tarp mūsų visada.

Būkime arti vienas kito, jauskime vienas kito norus, jausmus, nuotaikas. Birželio 14 - toji paskelbta Gedulo ir Vilties diena. Mūsų šios dienos

kreipimasis į visą Lietuvą, dar kartą primena tragišką mūsų tautos istoriją. Tiek daug pralieta kraujo, tiek kapų ir kryžių ir tiek vilčių šiandien. Tiek noro pakilti.

Nepatekime į neapykantos, prieštaravimo ir pykčio sūkurį. Pažiūrėkime kas darosi aplinkui. Jūs matėte daug blogų pavyzdžių. O mes parodykime gerą pavyzdį. Vilties tiek daug. Ji reali. Būkime darbštūs ir kantrūs. Ateitis mums neša šviesą ir taurų, laisvą ir laimingą gyvenimą."

M. Gorbačiovas pasinaudodamas pačiu naujaisiu savo išradimu, bando užgesinti Pabaltijoje kilusias laisvės siekio liepsnas.

LIETUVOJE

"Nepalikit svetimojo padangėj..." toks buvo Sibiro tremtinių mirštančių iš bado ir atiduodančių paskutinę bulvę, paskutinį kšni kitiems tautiečiams prašymas. Visi jie svajojo grįžti į Lietuvą.

"Tremtinio" klubo tarybos narys Antanas Petrokas "Tiesos" korespondentui pasakė, kad apie du tūkstančiai žmonių prašė parvežti į tėvų žemę lietuvių tremtinių palaikus. "Deja, galėjome patenkinti tik pusę paraiškų - antra tiek artimųjų turės laukti kitos vasaros. Šią vasarą galėsime organizuoti du reisus iėktuvais: į Lenos žiotis prie Laptevų jūros ir į Igarką bei vieną reisą traukiniu, kuris vyks maršrutu Kaunas - Vilnius - Permė - Sverdlovskas - Tiumenė - Omskas - Novosibirskas - Irkutskas - Ulan Udė. Žodžiu, beveik per visą Transsibiro magistralę, šalia kurios išsimėtę tremtinių kapai".

LONDONAS

Anglijos ministrė pirmininkė Margaret Thatcher savo privačioje Chequers rezidencijoje priėmė Pakistano ministrę pirmininkę Benazir Bhutto. Susitikimo metu buvo kalbėta politi-

niais, biznio ir privačiais klausimais. Buvo aptarta Pakistano galimybė vėl įsijungti į Commonwealth šeimą ir kova su narkomanijos problema.

KAS MUS PARDAVĖ

Politinių intrigų istorija 1940 – 1944 metais privedusi prie Pabaltijo valstybių okupacijos, vėta mūsų dėmesio. Kai kas iš mūsų žiūri į ją pernelyg šališkai ir visą kaltę suverčia Hitleriui, kiti – Jaltos konferencijai. Tačiau tiesą tegalime rasti tik tai istoriniuose faktuose.

Reikia paminėti, kad Hitleris enkū koridoriaus klausimą mėgino išspręsti derybų keliu. Jis būtų net pasitenkinęs autostrada, skersai koridoriaus jungiančia abi Vokietijos dalis. Tik ir toks, gana kuklus reikalavimas, buvo lenkų atmetas. Kad Lenkiją padaryti nuoiaidesne, jis užėmė visą Cekoslovakiją, apsupdamas Lenkiją iš pietvakarių pusės. Tai irgi nepadėjo. Įsitikinęs, kad geruoju su Varšuva nesutars, Hitleris davė įsakymą paruošti vokiečių divizijas karui su Lenkija.

Kadangi Anglija ir Prancūzija jau buvo garantavusios Lenkijos teritorijos neiečiamaumą, Vokietijai iškilo pavojus, kad puoiant Lenkiją, tekstų susidurti su angliais ir prancūzais.

Hitleriui būtina reikėjo sutrukdyti Rusijos prisidėjimą prie lenkų – anglų – prancūzų bloko. Tam buvo vienas kelias: susitarti Sovietų Sąjungai ir tai padaryti anksčiau už Londoną ir Paryžių.

Kaip tik 1939 metų pavasarį, anglų ir prancūzų įgaliotiniai Maskvoje vedė derybas su Stalinu, mėgindami prikaltinti kartu eiti prieš Vokietiją, tuo atveju, jeigu ši užpultų Lenkiją. Hitleris apie tai žinojo ir nutarė skubiai veikti.

1939 metų liepos 26 dieną viename Berlyno restorane susitiko rusų ir vokiečių delegatai. Buvo kalbama apie abiejų kraštų susitarimo galimybes. Vokiečiai davė suprasti, kad Berlynas yra pasirošęs atlyginti Maskvai už jos neutralumą vokiečių – lenkų kare, perieisdami Sovietų Sąjungai svarbių teritorijų Rytų Europoje.

Stalina labai gundė galimybė iaimėti naujų žemių, neįsimašant į karą, kuriam Rusija tuo metu nebuvo pasiruošus. Stalinas tik ką buvo "išvalęs" raudonąją armiją, įsakydamas sušaudyti pačius geriausius marseišius ir generolius. Jis ir toliau vedė derybas su angliais ir prancūzais, bet staiga pradėjo jiems statyti naujus reikalavimus. Nustebinti Londono ir Paryžiaus delegatai buvo paprašyti atsakyti į sekančius klausimus: ar karo atveju jie sutiktų Sovietų Sąjungai perleisti gerą Rytų Europos dalį, ar jie sutiktų Rusiją laikyti trijų Pabaltijo valstybių garantuotoja su teise Maskvai ten daryti tai ką ji nori, ar anglai ir prancūzai priverstų lenkus ir rumunus išleisti sovietų karines pajėgas į savo teritorijas per galimą karą su Vokietija? Vakarai gerai suprato šių Maskvos reikalavimų prasmę. Už Rusijos dalyvavimą kare prieš Hitlerį jiems būtų tekę atiduoti ne tik Pabaltijo valstybes, bet ir Rumuniją bei Lenkiją, dėl kurios kaip tik grėsė karo grėsmė. Taigi, jie ir toliau bandė Staliną patraukti savo pusėn, bet vengė priimti jo reikalavimus.

Stalinas, greičiausiai, to ir teiaukė. Jam kėlė rūpestį kaip išvengti karo Europoje dar ir dėl susidūrimų su japonais Tolimuose Rytuose. Abiems pusėms norint, derybos vyko greitai ir sklandžiai. Rugpjūčio mėnesio 23 dieną Ribbentropas jau buvo Maskvoje, kur po 24 valandas trukusių derybų, buvo pasirašytas Vokietijos – Sovietų Sąjungos nepuolimo paktas. Toks susitarimas gerokai nustebino

pasaulį, o ypatingai pačius komunistus, kuriems buvo įsakyta sustabdyti bet kokią propagandą prieš Trečiąją Reichą ir jo vadą. Ką nusiėpė abi susitarusios pusės? Tai buvo slapas pakto priedas, protokolas pagal kurį Rytų Europa padalinama į vokiečių ir rusų interesų sferas, kuriose tiek rusai tiek vokiečiai galėjo elgtis pagal jų norus.

Pagal šį siaptą dokumentą, Sovietų Sąjungai atiteko Suomija, Latvija, Estija, rytų Lenkija ir Besarabija. Lietuva atiteko Vokietijai. Vokiečių pasiūlymu, Vilnius turėjo būti grąžintas Lietuvai. Po savaitės Vokietija puolė Lenkiją ir kvietė Kauno vaidžią eiti atsiimti Vilniaus krašto. Tuo būdu vokiečių norėta parodyti pasauliui, kad ne tik jie atsiima savas žemes. Tik po pakartotinių mūsų vyriausybės atsisakymų, Maskvai spaudžiant, rugsėjo 28 dieną Lietuva buvo atiduota Rusijai.

Įvykiai po to klostėsi greitai. Sovietų karinės įgulos okupacija, sukiastoti rinkimai ir Lietuvos prijungimas prie Sovietų Sąjungos. 1941 metų birželio 22 dieną (tą pačią, kaip Napoleonas) vokiečių armija peržengė Nemuną. Tačiau Maskva Pabaltijo iki šiol neatsakė. 1941 metų gale Anglijos užsienio reikalų ministras Eden važiavo į Maskvą su pasiūlymu padėti Rusijai. Vokiečių armijos tuo metu jau buvo netoli Leningrado ir Maskvos. Traukinys vežė, laivu į Murmanską atvykusį, anglų svečią į Maskvą. Traukiniui teko važiuoti pamažu, užgesinus šviesas, kadangi vokiečių frontas buvo visai netoli geležinkelio. Po pasitarimų apie pagaibą ir bendrą karą prieš Hitlerį, Stalinas išsitraukė iš kišenės popiergali ir kreipėsi į Edeną, tai pusei gana svetimu klausimu: ar anglai – amerikiečiai pripažintų Pabaltijo valstybių prijungimą prie Sovietų Sąjungos? Edenas atsakė, kad turįs pasitarti su savo vyriausybe ir Amerikos prezidentu.

Maskvos spaudimas dėl Pabaltijo prisijungimo pripažinimo, po minėto Edeno apsilankymo, nesustojo. Nėra abejonės, kad Kremlius norėjo ir rytų Lenkijos bei visų teritorijų, kurias Hitleris jam buvo pažadėjęs tuose slaptuose protokoluose. Jau 1942 metais Churchill ir Ruzveltas pasiūlė Staliniui perkeiti Lenkijos sieną su Sovietų Sąjunga keletą šimtų kilometrų į vakarus ir palikti Rusijai Hitlerio pažadėtą Lenkijos dalį. Vėta atkreipti dėmesį į tai, kad tai buvo anglų – amerikiečių, ne Stalino, planas Lenkijai perleisti 130.000 kvadratinų kilometrų vokiškų teritorijų, iškeliant ar nužudant tų sričių vokiečių gyventojus. Lenkija ateityje šių svetimų žemių negalės laikyti be Rusijos karinės pagalbos. Tokiu būdu ji liks Rusijos vasalė.

Tačiau, Pabaltijo valstybes atiduoti Staliniui, Churchill ir Ruzveltas nedrįso nei 1942 metais, nei vėliau įvykusias konferencijas, įskaitant ir Jaltos. Vakarai kalti ne dėl Pabaltijo pripažinimo rusų nuosavybe, bet dėl pagalbos Sovietų Sąjungai teikimo, be reikalavimo oficialaus išsižadėjimo visų svetimų žemių, karui pasibaigus. Nepajėgė atverti akių Ruzveltui ir jo ambasadorius Maskvoje Bullitt, kuris jau 1941 metais, tris valandas trukusiame pokalbyje, mėgino perkaltinti savo prezidentą. Nepadėjo ir to paties Bullitt 1942 metais įteiktas memorandumas, kuriame Amerikos ambasadorius išpėjo, kad iš Maskvos būtina reikalauti garantijų dėl Mas-

3 kvos pasitraukimo iš svetimų teritorijų ir, kad tai reikia daryti koi Rusijai būtina reikalinga Vakarų pagaiba. t. y. 1941 – 1942 metais. Vėliau, tvirtino jis, būsią per vėlu.

Kaip matome, Hitleris atidavė Stalinui Lietuvą tik po mūsų buvusios vyriausybės atsisakymo jėga atsiimti

Vilniaus kraštą. Ir tai jis atidavė rytų Lenkiją ir Pabaltiją laikinai, iki jo "Drang nach Osten" žygio. Anglai – amerikiečiai mūsų krašto oficialiai niekada neperleido rusams, bet prie naujos sovietų okupacijos privėdė būtent jų politinis trumparegiškumas. Dr. Jonas Kunca

ATSIŠAUKIMAS DĖL HITLERIO - STALINO PAKTO

Hitlerio – Stalino pakto 50 – čio minėjimo dirvai paruošti, VLIK valdyba parengė ir atspausdino 25.000 egzempliorių "APPEAL" atsišaukimų anglų kalba, platinimui angliškai kalbančiuose kraštuose. Šiuo atsišaukimu laisvojo pasaulio prašoma paramos Lietuvai ir kitiems Pabaltijo kraštams išsilaisvinti iš Hitlerio – Stalino pakto padarinių.

Atsišaukimas yra lapelio formos, suredaguotas ir atspausdintas taip, kad, pagal sąlygas ir galimybes, būtų galima jį naudoti keliais būdais.

1. Išeivijos lietuviai, asmens ir organizacijos vardu, gali pasirašyti pritarimą atsišaukimui ir (lapelį susegę ar suklįjavę) siuntinėti centrinės ir vietinės valdžios atstovams, laikraščių, televizijos ir radijo žinių redaktoriams, žurnalistams bei kitiems įtakingiems asmenims. Kiekvienas lietuvis gali surasti bent dešimtį tokių adresatų.

2. Lapeliai yra tokio formato, kad juos galima siųsti vokuose svetimtau-

čiams, prašant juos pasirašyti "APPEAL" ir nuo savęs kreiptis į vyriausybę ar kitus įtakingus asmenis.

3. Su atsišaukimu galima kreiptis į įvairiausias vietines organizacijas, klubus bei bažnyčias, prašant, kad pritartų atsišaukimui ("to endorse") ir nukreiptų į atatinamas vyriausybės ar spaudos įstaigas.

4. Kai kas ras galimu panaudoti net visus virš minėtus būdus Hitlerio – Stalino paktui išgarsinti. Be abejo, ne vienas suras ir kitų veiksmingų būdų šiam atsišaukimui panaudoti.

Šiuos lapelius bandoma išplatinti kuo plačiau per visą eilę išeivijos organizacijų.

VLIK valdyba tiki, jog išeivijos spauda ir radijas, ypač artėjant gėdingai sukakčiai šių metų rugpjūčio 23 d., palaikys pakto padarinių panaikinimo reikalavimus gyvais, skatinant ir šio atsišaukimo panaudojimą tam tikslui.

(ELTA)

Geroje nuotaikoje kalbasi prezidentas G. Bush ir L. Vaiensa.

GDANSK

Demonstruodamas Jungtinių Amerikos Valstybių politiką palaikančią išsilaisvinimo siekius iš sovietų komunistinės priespaudos Lenkijoje, prezidentas George Bush savo vizito Lenkijoje metu lankėsi Solidarumo gimimo vietoje ir susitiko su Solidarumo lyderiu ir įsteigėju Lechu Vaiensa. Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas kalbėdamas, prie paminklo Solidarumo nariams 1970 metais žuvusiems per darbininkų demonstracijas, pasakė, kad jo kalba yra tarytum "laisvės sapnas" Lenkijoje. Prezidentas kalbėjo, kad jeigu anksčiau buvo galima galvoti jog bet kokie laisvės siekiai bus užgniaužti, tai šiuo metu paskutiniai Lenkijos įvykiai

rodo, kad tokia viltis yra.

Kalbėdamas Lenkijos seime ir senate, prezidentas prie anksčiau žadėtos paramos, papildomai pranešė apie 100 milijonų paramos suteikimą privačiai Lenkijos pramonei. Kartu buvo pažadėta tarpininkauti Pasaulio Banke dėl 325 milijonų paskolos paskyrimo.

Charakteringa yra tai, kad kuomet Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas, viešėdamas Lenkijoje vyko į Gdanską susitikimams su Solidarumo nariais ir vadovais, Lenkijos komunistų partijos lyderis generolas Voick Jeruzeiski, tarytum nenorėdamas kištis į opozicijos reikalus, šioje keiloneje nedalyvavo.

Bene 1946 m. pabaigoje čekistų sugraibyta nemaža lietuvių dalis iš Vilniaus buvo pervežta į Maskvos Tagankos persiuntimo kalėjimą. Iš ten mūsų šimtinę pervežė toliau, į Svižąską, kur sukišo kalėjimu pavers-to provoslavų vienuolyno rūsin. 1947 m. mus gyvuliniais vagonais išgabeno per Kazanę, Sverdlovską, ir Tiumentę, o paskui baržomis Toboio upe į Toboiską. Vežė iš Svižąsko kalėjimo apie 500 kalinių. Mat, NKVD gen. pulk. Serovas mus siuntė sustiprinti Sibirą nauja nieko nekainuojančia kalinių darbo jėga. Čia karo metu įsikūrusių gamyklų demontavimui.

Tobolsko kalėjime katorgą išken-čiau pusantrų metų. Gyvenau tarp kriminalinių kalinių. Ir jei ne jų vado globa, nes jis buvo mano narų kaimynas, vargu ar būčiau išlikęs gyvas. Kriminalistai su mūsų "likimo" žmonių gyvybėmis nesiskaitė iš jų lošė kortomis.

Tai, ką aš išgyvenau per devynis Sibire kalinimo metus, sunku aprašyti. Reikia išgyventi."

Masino lietuvių trėmimo dienomis skaudūs smūgiai buvo suduoti ir korpuso žemesnio rango karininkų ešelonui. Štai ką prisimena apie lietuvių karininkų areštą ir išvežimą iš Varėnos poligono Kaune tebegyvenantis 616-ojo artilerijos pulko cheminės tarnybos viršininkas atsargos leitenantas Antanas Kneita (1988.10.28):

"Mūsų artilerijos pulkas, kuriam jau vadovavo rusų karininkai, o šalia eilinių lietuvių karių buvo atvežtų ir eilinių raudonarmiečių, įsikūrė Varėnos poligone. 1941 metų birželio 13 dieną mane su vienu puskarininkiu išsiuntė į Vilnių parvežti pulkui atlyginimus. Grįžęs iš Vilniaus į Varėną, puskarininkį pasiunčiau su pinigais į stovyklą, o pats užėjau į Varėnos geležinkelio stotį pas jos komendantą leitenantą Rimkevičių. Stotyje buvo be gaio daug įvairios paskirties raudonosios armijos kariuomenės. Jų tarpe maišėsi NKVD karininkai ir kareiviai.

- Bėkim šią naktį iš čia, - sako man Rimkevičius. - Atrodo, kad netrukus prasidės kažkokia vėliava.

- Ne, nebėgsiu, eisiu į dalį. Pažiūrėsiu, kas bus, - jam atsakiau.

Žinoma, vėliau galėjau jo nepa-klausęs. Sekančios dienos - birželio 14 - ryte mus, visus karininkus, lietuvius ir rusus, sukvietė į pulko štabą.

- Visi važiuosime susipažinti su vietove, kur rytoj atliksime manevrų pratimus, - pasakė pulko vadas Steponenka.

Sunkvežimiais nuvykome į pamiškę prie ežero. Išsirikiavome, laukdami nurodymų.

Pulko vadas Steponenka, prie kurio stovėjo komisaras Sarkisjanas ir kiti nepažįstami aukšti karininkai, stipriu balsu sukomandavo:

- Lietuviai karininkai, rankas aukšty, areštuojami! Kiti karininkai, aplink! Dvidešimt žingsnių pirmyn bėgte, marš!

Pakėlėme rankas. Už mūsų nugarų tik dabar pastebėjome kruopščiai užmaskuotus ir mus nukreiptais vamz-džiais kulkosvaidžius.

Atėmė ginklus, nuplėšė antpečius. Nuvežė į Varėnos geležinkelio stotį. Prie gyvulinio vagonų čekistai įsakė nusirengti. Vienmaršinius suvarė į mūsų Pastogę Nr.28 1989.7.17

Kaip čia atsidūrėme?

vagonus.

Lietuvių trėmimo dienomis poligo-ne budėjo tarybiniai tankai, šautuvai buvo užrakinti. Dienos tarnyba buvo pakeista kitataučiais kariais ir kari-ninkais.

Išvežė. Baltarusijoje sukomplekta-vo vieną lietuvių, latvių, estų karininkų, puskarininkų ir net eilinių kareivių ešeloną. Lietuviškąją "dalį" sudarė daugiau kaip du šimtai iš įvairių pulkų ir kitų dalių areštuotų karininkų.

Už Maskvos viename dvare mus sulaukė daugiau kaip dvi savaites. Išvežant stotyje radome "Pravdos" numerį su Molotovo kalba ir sužinojo-me, kad vyksta karas.

Krasnojarskas. Į baržas pakrovėme plytas, o paskui į jas - ir patys sulipome. Atlpaukėme į Dudinką. Toliau - Norilskas. Pataipino į barakus. Prasidėjo vergiškas alinantis darbas, kasant rankiniu būdu amžino įšalo žemėje būsimų vario, nikelio ir kitų brangiųjų metalų apdorojimo gamyklų statybų pamatų duobes. Pradėjome nusidirbti. Badas žvelgė į akis. Be to, normos įvykdymas daug priklausė nuo dešimtininko: jei ati-duosi machorką - normą kasdien įvykdysi, jei ne - apie duonos pilną normą ir nesvajok.

Duodavo iš žuvies galvų ir uodegos virtos labai sūrios sriubos. Dalį duonos iš vakaro apiberdavome druska, kad rytą ją valgant ir užgeriant vandeniu būtų sočiau. Tai kėlė nenumaldomą troškulį. Ne visi susilaikydavo ir gerdavo daug vandens. Jie pirmieji pradėjo tinti ir mirti. Netrukus amžinam poilsiui Sibire atgulė mano bendražygiai karininkai Bronius Sali-kas, Mankonis ir kiti. Turiu pasakyti, kad iš mūsų, atvežtųjų, gyvi liko tik 15-20 procentų.

Buvo suvaidintas teisingumo aktas. Mus tardė NKVD pareigūnai. Medžia-gą siuntė į Maskvą ypatingo pasitari-mo teismui. 1941 metų gruodžio 25-26 dienomis buvo paskelbti nuosprendžiai. Kaitinamieji gavo bausmes nuo 5 iki 10 metų. Kurioziški kaltinimai. Aš gavau 6 metus, kad 1940 m. birželio mėn., eidamas su savo seserimi Kaune pagal Nemuną, jai kalbėjau apie blogą raudonosios armijos apginklavimą ir pasirošimą. Juokinga! Tuo metu mano sesuo

gyveno už 300 kilometrų. ir su ja jau keliolika mėnesių nesimačiau.

1947 m. birželio 14 d. mane išleido į laisvę be teisės gyventi didžio-siuose Lietuvos miestuo-se. Likau Sibire. Dirbau vietos Geologijos valdy-boje. 1954 m. spalio mėn. grįžau į Lietuvą".

1941 metų birželio akcijos metu buvo areštuotas ir korpuso 179-sios divizijos štabo virši-ninkas pulkininkas Leo-nas Gustaitis. Tomis die-nomis (tuometiniais ap-skaičiavimais) buvo areštuota ir ištremta apie 30 proc. karininkų ir kareivių.

Kalbant apie šią lietu-vių karininkų arešto ir trėmimo akciją, būtina pažymėti, kad dalis lie-

tuvių karininkų šio likimo išvengė. Tačiau dauguma, karui prasidėjus, paliko savo dalinius ir nepasitraukė į kytus. Siandieną sunku pasakyti kokiais principais vadovavosi korpuso politinis skyrius (viršininkas - gene-rolas majoras J. Macijauskas), ypatin-gasis skyrius (viršininkas - pulkininkas Bartašiūnas), korpuso divizijų politi-niai vadovai M. Kovalionokas ir D. Prodeus, įvykdę karininkų areštus ir trėmimus. Nėra nei gyvų liudininkų, apie tai tyli ir neprieinami archyvai.

BE KALTĖS KALTI

Lietuvos valstybiniame archyve saugoma dalis buvusios Lietuvos, vėliau - Liaudies kariuomenės ir net 29-jo šaulių teritorinio korpuso ar-chyvo (visas archyvas - raudonosios armijos centriniame archyve Maskvo-je).

Čia yra kai kurių karininkų atestacijos lapai, charakteristikos, paskyrimų, atleidimų dokumentai ir pan. Susipažindamas su jais, ieškojau vieno atsakymo: kuo nusikalto tarybų valdžiai areštuoti, ištremti, lageriuo-se mirę ar priversti į Vakarus pasitraukti karininkai? Kaltinamosios medžiagos neradau! Tai, ką suradau, liudijo, kad šiame straipsnyje suminė-tų karininkų vienintelė kaltė - jų tarnyba Lietuvos Respublikos kariuo-menės eilėse. Dar daugiau! Dokumen-tai patvirtino jų palankumą tarybų valdžiai Lietuvoje, jų siekimą ginti jos interesus.

Tegul kalba archyviniai dokumen-tai.

1940 metų liepos 20 - 30 dienomis, jau Lietuvoje paskelbus tarybų val-džią, liaudies kariuomenėje buvo įvykdyta visų rangų karininkų ates-tacija. Joje dalyvavo ir divizijų, pulkų politiniai vadovai, kurių statusas buvo įvestas 1940 m. liepos 6 d. Tuo pasinaudojant buvo paleista į atsargą keletas šimtų įvairaus rango nepatiki-mų karininkų. Šimtai aukštų laipsnių karininkų buvo atestuoti ir palikti tolimesnei tarnybai Liaudies kariuo-menėje, o vėliau ir lietuviškajame 29-ajame šaulių teritoriniame korpuse.

Štai 1-jo artilerijos pulko, vėliau 616-ojo artilerijos pulko vado Vlado Sidzikausko atestacinis 1940 metų liepos 25 dienos įrašas jo atestaci-

niame lape, kurį savo parašais patvirtino I divizijos vadas brigados generolas J. Černius ir I divizijos politinis vadas Alf. Matulionis:

"Istorinius mūsų valstybinės san-tvarkos pertvarkymus visiškai supran-ta, eina su gyvenimu ir atsidėjęs dirba nauja linkme - Lietuvos socialistinės tarybų respublikos gerovei. Buvo demokratiškų pažiūrų, dabar uoliai dirba naujai santvarkai."

Generolas J. Černius.

Jų parašais patvirtintos ir charak-teristikos:

"Gen. Št. Pulk. Lt. Antanas Malijonis:

Kaipo kilęs iš liaudies valstiečių, pragyvenimui užsidirbo savo jėgomis, džiaugiasi kiekvienu darbo žmonių pasiekimu ir laimėjimu. Liaudies vyriausybės siekimams ir pilnam jų įgyvendinimui skiria savo jėgas."

"Gen. Št. Pulk. Leonas Gustaitis:

Pilnai supranta mūsų valstybės persitvarkymą, eina kartu su gyveni-mu, atsidavęs liaudies interesams ir liaudies vyriausybei; uoliai ir sąžini-ngai pildo liaudies karinės vadovybės įsakymus. Visiškai lojalus soc. san-tvarkai."

Generalinio štabo pulkininko Leono Rupšio, kuris 1939 m. spalio 7 d. kartu su Lietuvos Respublikos delegacija, kuriai vadovavo užsienio reikalų ministras J. Urbšys, vyko į Maskvą kaip karinis ekspertas, atestacinį įrašą patvirtino brigados generolas V. Žilys. Jis skamba taip:

"Pilnai atsidavęs liaudies naujosios vyriausybės siekimams ir pasiryžęs juos ginti."

Generalinio štabo pulkininko leite-nanto Prano Matulio atestaciniame lape įrašyta, kad jis buvo "ypatingo skyriaus santykiams su SSSR ka-riuomene Lietuvoje skyriaus karinin-kas pulko vado teisėmis nuo 1940.VII.5." Štabo viršininkas, gen št. pulk. Kiršinas 1940 m. liepos 23 d. jį charakterizavo:

"Kiek suspėjau patirti, gen. št. pulk. lt. Matulis momento reiškmę ir liaudies interesus visai supranta, Liaudies vyriausybės siekiams pilnai pritaria ir yra pasirengęs dirbti sąžiningai bei liaudies interesus ginti. Uždėtas pareigas atlieka sąžiningai."

Pabaiga sekančiame numeryje.

HOBARTE

1941 BIRŽELIO 14

LAIŠKAS IŠ HOBARTO

1941 m. birželio 14 vakaras buvo pasakiškai gražus ir po žvaigždėtų dangum, kaimuose jauni žmonės dainomis reiškė jaunystės svajones. Rusų okupacija dar nebuvo užslopiniusi lietuviškų dainų ir jos skriejo iš kaimo į kaimą. Tik vėlai naktį sunkvežimių urzgimas pakeitė nutilstančias dainas. Rytą patekėjusi saulė pamatė neišsivaizduojamai žiaurų reginį. Į ilgas gyvulių vagonų vilkstines, stovinčias geležinkelio stotyse, ginkluoti žmonės iš sunkvežimių varė minias nelaimingų vaikų, moterų ir vyrų. Šalis paplūdo ašaromis ir vaitojimais. Nebeprišimenu ar begirdėjau dainų vakarais, kol vokiečiai, mūsų partizanų padedami, išviję raudonuosius banditus.

Šią naktį, už tūkstančių kilometrų nuo Lietuvos, Hobarto gatvės pilnos šviesos. Gatvės kampe, prie šv. Juozapo bažnyčios, kabo nuliūdusios, perrištos juodais kaspais keturios vėliavos, o po jomis mirga eilės žvakučių liepsnelių. Šalia tų liepsnelių, būrelis žilagalvių, kurių gretos kasmet retėja, liudija pasauliui apie tą baisiąją naktį prieš keturiasdešimt devynis metus. Tačiau šaligatviai tušti, tik mašinų vilkstinės, kaip kraujas pulsuoja miesto gyslomis.

Moteris, įsisupusi į šiltą palatą, skuba pro šalį.

– Gal galėčiau pasiūlyti "Baltic News"? – senukas ištisia ranką, laikančią laikraštį. Moteris stabteli, abejingai žvilgsniu pažvelgia į siūlomą laikraštį.

– Ne, ačiū! – meta šaltai ir skuba toliau.

Ir vėl tuščias šaligatvis, tik šviesoforų šviesos keičiasi ir jūros paplūdimio bangų ritmu skuba vilkstinės mašinų. Jauna pora, prisiglaudę vienas prie kito, kažkur skuba... Bet pamatę vėliavas, kabančias prie bažnyčios, mirgančias žvakutes, senuką su laikraščiu rankoje – sustoja, jaunuolis ištisia ranką į siūlomą laikraštį.

– Apie ką jūs čia?... – Veidas nušvinta, kai pamato dr. Statkevičiaus veidą laikraštyje. – Aš klausiausi jo kalbos universitete, kai jis čia lankėsi. Ačiū už laikraštį. – Porelė nuskuba per kryžgatvį. Senukui pasidaro linksniau. Yra kurie domisi, supranta ir atjaučia ir mūsų pastangos prasiveržia pro abejingumo sienas, palieka šokių tokių pėdsakus tame, rodos, bejausmiame mieste.

Artėja pamaldų laikas. Bažnyčion renkasi tikintieji. Šiandien, savo tarpe turime lietuvių kunigą J. Petrauską, kuris atvykęs jau suspėjo aplankyti porą lietuviškų, senesnio amžiaus žmonių šeimų, o dabar skuba įsijungti

į pamaldas, kurios laikomos už tuos, kurie buvo išvežti, daug iškentėjo, bet dar daugiau pasiliko amžinam poilsui ten toli, šaltame Sibire, kurio gal ir po mirties niekas nesurado.

Prieš prasidedant pamaldoms, bažnyčia beveik pripildyta. Nedidelė grupelė pabaltiečių pradingo minioje australų ir atvykėlių iš kitų kraštų. Buvo miela matyti, kad dar darome įtaką vietiniams gyventojams, dar nesame visai užmiršti, turime draugų.

Kaip ir kasmet, taip ir dabar, po tiek daug metų, pamaldos laikomos įvairių tikybų dvasininkų. Jo ekselencija Tasmanijos vyskupas Phillip Newell, mūsų naujam arkivyskupui negalint atvykti dėl kitų pareigų, monsinjoras Green užėmė jo vietą, šv. Juozapo bažnyčios kleboną atstovaujantis kun. Linus, kun. J. Petrauskas, J. E. Booth – vicepirmininkas World Council of Churches ir Steves Warwic – Church of Crist. Visi jie turi savo dalį pamaldose, visi prisimena Pabaltijo kraštus ir jų kančias. Susirinkusieji meidžiasi su jais už tuos tolimus kraštus ir tų kraštų žmones, dar tebekenčiančius, nors šiek tiek palengvėjusioj vergijoje. Pamaldas užbaigėm sugiedodami Estijos, Latvijos ir Lietuvos himnus.

Po pamaldų visi susirenkame prie apkrautų stalų, nes minėjimo vaišės surengė HELLP (Help Estonian, Latvian, Lithuanian People) organizacija, susidariusi iš visų trijų Pabaltijo valstybių imigrantų.

Šiomet mažiau politikų kaip pernai, bet matosi pora pažįstamų veidų. John White – opozicijos ministras imigracijai ir etninių grupių reikalams, Roger Grooms – premjero dešinioji ranka ir M. Hodgeman, praradęs savo vietą federaliniame parlamente, bet tikisi atsiimti ją per kitus rinkimus.

Idomu pasikalbėti su draugiškais politikais, įkvėpti jiems truputį dvasios iš Pabaltijo kraštų, papasakoti jiems apie paskutinius įvykius tuose kraštuose. Jie gana gerai orientuojasi tuose įvykiuose, rodo didelį susidomėjimą paskutinėmis naujienomis. Gera pasikalbėti ir su kitais mums prijaunčiais australais, tik laikas bėga taip greitai ir salė jau tuštėja.

Keičiasi padėtis Pabaltijo kraštuose, kietas komunizmo kumštis pradeda atsilenkti, bet niekas neprikels aukų, žuvusių žiauriame Sibire, niekas nepamirš pergyvento skausmo tų, kurie turėjo laimės dar sugrįžti, iškentėję visus baisumus. Jų aukos ir kančios niekada neturėtų būti užmirštos.

S. Augustinavičius

MŪSŲ SPAUDOS REIKALAIŠ

Europos Lietuvių Dienų proga, šių metų birželio 23 – 25 dienomis Huttenfelde teko pasikalbėti su lietuviškai spaudai rašančiais ir rašiusiais žmonėmis. Kaip pasirodė, mūsų problemos yra bendros. Kalba eina apie tautiečius, kurie šį darbą atlieka laisvalaikio ir neapmokamai.

Laikraščių bei žurnalų leidėjų problemos yra identiškos. Jiems, mažėjant prenumeratorių skaičiui ir silpnėjant darbuotojų bei korespondentų energijai, vis reikia ieškoti finansinių šaltinių leidiniui finansuoti. Kai kurie lietuviški periodiniai leidiniai užsidarė, kiti suretino periodišku-

mą arba sumažino leidinio formatą. Šis procesas tęsis ir toliau, nes tokia jau emigrantų spaudos ateitis.

Įvykiai Lietuvoje ir padidėjęs informacijų apie Lietuvą ir lietuvių srautas darosi neaprepiamas. Praėjo tie laikai, kai iš mažos žinutės užsienio spaudoje buvo galima sukurti "paklodinį" straipsnį mūsų spaudai. Dabar nespėjame parašyti žinutes, kur būtų galima atsakyti į klausimus "kas, kada, kur?". Dar sudėtingiau nuvykti į įvykių vietą ir parašyti reportažą ar nufotografuoti.

Iš mūsų rašančiųjų atminties jau senokai dingo atvejai, kai Kalėdu-

5

proga iš redakcijų gaudavome kortelę su mažu čekiu, dailiai padengiančiu pašto išlaidas. Apie bent kokį nonorą ar prisidėjimą prie benzino, kai kur nors keliaujame, ir nesvajojame. Gauname net raginimus susimokėti laikraščio prenumeratą.

Suprantame lietuviškų laikraščių leidėjų padėtį. Apsipratome. Mūsų darbą bei išlaidas suprantame, kaip indėlį į lietuvišką veiklą. Bet mūsų darbas darosi vis sunkesnis.

Bevertant lietuvišką spaudą užtinkinti vis tas pačias pavardes jau dešimtmečiais rašančias. Naujesnių jėgų, kurių yra beskaitant lietuvišką jaunimo spaudą bei laikraščių puslapius, nepavyksta pripratinti prie nuolatinio rašymo. Gal vėl reikėtų redaktoriams imtis darbo (žinome, kad jie taip pat yra apkrauti visokiais reikalingais ir pašaliniais darbais), kaip, savo laiku, Barėnui, Sondai ir Maziliauskui ugdant naują kartą. Be to neapsieisime, nes mūsų spauda dar ilgai gyvuos.

Kitas, gan aktualus klausimas, tai lietuviškų organizacijų ignoravimas tų žmonių, kurie rašo į mūsų spaudą. Tai buvo labai akivaizdu Europos Lietuvių Dienose. Organizatoriai sukosi kaip tik išmanė apie atvykusius vokiečių provincijos laikraščių žmones, o lietuviškai rašantiems, kad ir prašant, nebuvo sudaryta galimybė susipažinti su šia proga atvykusiais lietuviais veikėjais kokioje nors spaudos konferencijoje. Į visus subvymus spaudos žmonėms teko pirkintis įėjimo bilietus, kurių bendra kaina buvo 45 vokiškos markės. Šiuo atžvilgiu lietuviai rengėjai yra ir buvo užsispyrę, nes pas vokiečius, kur vyksta lietuviai, iš jų visada galima gauti svečio bilietą.

Todėl šį kartą buvo sunku parašyti bendrą reportažą apie Europos Lietuvių Dienas. Sunku bus ir ateityje, jeigu tokia tendencija nepasikeis, ir todėl lietuviška spauda bei renginiai gali mums visiems prarasti savo patrauklumą.

Romas Šileris
Vakarų Vokietija

Atsiūsta paminėti J. K. Valiūnas

Serving Lithuania

Buvęs VLIK pirmininkas J. K. Valiūnas gražiu tomu išleido savo politinės veiklos apžvalgą nuo partizaninių kovų 1941 metais iki Helsinkio žmogaus teisių deklaracijos ir Helsinkio grupės susikūrimo ir veiklos Lietuvoje aštrių represijų laikais, pabaigoje 70 – jų ir pradžioje 80 – jų metų.

Didelę knygos dalį užima skyriai apie VLIK žygius gelbstinti Simą Kudirką, Prano ir Algio Brazinskų bylą, Helsinkio aktą ir nenutrūkstą kovą su sovietiniu totalitarizmu.

Leidinyje iliustruotas, 228 puslapių, su pavardžių ir įvykių rodykle, kietais viršeliais. Aplanką puošia Lietuvos valstybinis ženklas Vytis. Kaina 18 amerikietiško dolerio. Leidėjas: Valiūnas Publishing LTD, 37 Kenwood Road, Southampton, NY 11968, U.S.A. J.V.J.

TRUMPAI IŠ VISUR

Liepos 6 dieną Vengrijos Aukščiausias teismas reabilitavo po 1956 metų sukilimo pakartą Vengrijos ministrą pirmininką Imre Nagy ir jo bendradarbius.

Keistu sutapimu tą pačią dieną mirė 1956 – 1988 metų komunistų partijos lyderis Janoš Kadar, kurio vadovaujama Vengrijos vyriausybė nuteisė Imre Nagy mirčiai.

Ilgą laiką vengrai J. Kadarą laikė išdaviku, tačiau vėlesniais metais jis buvo smarkiai sušvelninęs režimą ir įvedęs eilę demokratinų reformų.

Graikiją vaidanti dešiniųjų konservatorių ir komunistų partijų koalicija po karštų debatų, kuomet vyriausybė paskeibė patrauksianti teisman buvusį ministrą pirmininką A. Papandreou bei jo buvusius vyriausybės narius socialistus, gavo parlamento patikėjimą.

Taniti 26 asmenys, paskeibę bado streiką, sutiko jį nutraukti, kai prancūzų Polinezijos teritorijos administratorius pažadėjo pilnai apsvarstyti branduolinių ginklų bandymų klausimą teritoriniame parlamente ir prarasti šiuo klausimu referendumą.

Sovietų laikraščiai iškėlė viešumon iki šiol slėptą faktą, kad 1982 metais Maskvoje, per tarptautines futbolo rungtynes, dėl policijos nesugebėjimo palaikyti tvarką minioje, mirtinai buvo suspausta apie 340 futbolo rungtynių žiūrovų.

Sovietų parlamentas atsisakė patvirtinti ministro pirmininko Ryžkovo pristatytas ir atatinamų komisijų peržiūrėtas dviejų ministrų kandidatūras. Pašalinti ministrai yra ministro pirmininko pavaduotojas Vaidimir Kamencev ir geležinkelio valdytojas Nikolaj Konarev.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse paskelbta baudmė, dar gegužės mėnesį pripažintam kaltu, Amerikos karinio jūrų laivyno pulkininkui leitenantui Oliver North. Už valstybinių dokumentų sunaikinimą, kongreso apgaulinėjimą ir dovanų priėmimą iš karinio kontraktoriaus pulkininkui leitenantui O. North paskirta 150.000 Amerikos dolerių pinigine bauda ir trijų metų kalėjimo baudmė, kuri lygtinai išteista į 1200 valandų darbą bendruomenei kovojančiai prieš narkotikų vartojimą.

Per karines pratybas Lenkijos Pamario srityje, sutrikus sovietų naikintuvo MIG 23 varikliui, lakūnas išsoko iš lėktuvo. Likęs be piloto, naikintuvas pradėjo skristi į Vakarų. Perskridęs Rytų ir Vakarų Vokietijas bei Olandiją, naikintuvas nukrito mažame Belgijos kaimelyje, kritimo metu užmušdamas savo namuose buvusį belgų jaunuolį.

NATO naikintuvai, pasiviję sovietų lėktuvą, bijojo jį numušti virš tirštai gyvenamų vietovių.

Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas George Bush iškėlė Lenkijoje. G. Bush, dar būdamas JAV viceprezidentu, lankėsi Lenkijoje prieš porą metų. Šio susitikimo metu prezidentas George Bush susitiko su Lenkijos vyriausybės nariais, Solidarumo sąjūdžio vadovybe bei Lenkijos visuomene.

Birželio 25 dieną Jugoslavijos mieste Zagrebe baigėsi dvidešimt šeštasis Europos vyrų krepšinio čempionatas.

Aukso medalius šiame čempionate iškovojo Jugoslavijos krepšininkai.

sidabro – Graikijos, bronzos – Sovietų Sąjungos krepšininkai.

Sovietų Sąjungos komandoje žaidė keturi lietuviai krepšininkai – V. Chomičius, A. Sabonis, R. Kurtinaitis, S. Marčiulionis.

WIMBLEDON

Praėjusią savaitę Vakarų Vokietijoje vyko nepaprastos džiaugsmo, garbės ir pasididžiavimo demonstracijos, tiesiog iki beprotiškų veiksmų. Visa tai vyko kuomet du jaunieji Vakarų Vokietijos lauko tenisininkai Steffi Graf ir Boris Becker laimėjo pasaulio čempionų taures. Vakarų Vokietijos žurnalo "Bild" žurnalistas pareiškė

spaudai, kad jo tautiečiai išgirde apie tai jog pirmą kartą istorijoje ir vyrų ir moterų pasaulio čempionų taures laimėjo jų šalies sportininkai, tiesiog visai pamišo. Tai buvo bene pats didžiausias sportinis įvykis nuo 1974 metų, kuomet pasaulio futbolo čempionate Vakarų Vokietija nugalėjo Olandiją rezultatu 2:0.

Garsiausio pasaulyje Wimbledon teniso turnyro nugalėtojai Steffani Graf ir Boris Becker su laimėtais apdovanojimais.

LAIŠKAS IŠ VILNIAUS

Stai jau greitai du mėnesiai, kaip parvažiavome namo, pasibaigę atostogas ir mes vėl pasinėrę savo kasdieniniuose darbuose ir prodiemose. Gyvename tikrai labai įdomų laikotarpį. Stai, kad ir prieš kelias savaites vykęs liaudies deputatų suvažiavimas pakeitė kasdieninį Lietuvos vaizdą – namuose, darbe žmonės lipė prie televizorių ekranų, radijo aparatų klausėsi suvažiavimo, net gatvėje eidami ir šiaip nesiskyrė su savo radijo aparatais. Taigi tikrai, pirmą kartą toks didelis susidomėjimas Maskvoje vykstančiu suvažiavimu. Pasibaigė jau ir mūsų gydytojų suvažiavimas, kurio aprašymą išsiunčiau, įdėjau ir suvažiavimo emblema. Vyksta permainos ir mano vadovaujamoje poliklinikoje. Pereitą savaitę susirinkę su visais bendradarbiais nubalsavome, kad poliklinika išsinuomosime iš vaistybės ir pradėsime dirbti naujais nuomos pagrindais. Tai bus pirmoji gyvyje istaiga respublikoje taip pradėjusi dirbti, tačiau tas dar priešakyje, reikia atlikti ekonominius apskaičiavimus, patirti kiek iš to naudos bus ligoniui ir kiek pas mus dirbantiems medicinos darbuotojams. Kaip tik bus konkretūs daviniai, gausiu apie tai parašyti ir "Mūsų Pastogės" skaitytojams. Dabar tebūnie tai privati informacija. Tiesa, jau sekantią savaitę turėtume turėti mūsų ministro straipsnį, tai ir ji jums išsiųsiu.

Taigi, problemos... problemos, o mes per jas vėl dažnai mintimis sugrįžtame į vieną gražiausių gamtos kampelių – Australiją, kurioje patyrėme tiek daug malonių išpūdžių, sutikome tiek daug nuoširdžių žmonių.

Su didelių malonumų prisimename Jutos ir Viktoro šeimą, jų šilumą ir dėmesį, tą nuostabią kelionę į Mėlynuosius kaimus, požemius, grybavimą Australijos miške.

Dėkingi Jurgiui, kad galėjome pamatyti Canberrą, naujuosius parlamentą rūmus. Canberroje buvome maionai nustebinti, kuomet pamatėme Australijos lietuvių kovą – Australijos juodieji. Čia labai gražiai suderinta mūsų senoji pasaka – legenda "Egiptiečių karalienė" ir šiuolaikinis jos pateikimas kiek modernistiniame atlikime. Padarius prisiminimo nuotrauką, kilo mintis: čia Egiptiečiai, daigiai – broliai, na o kur gi vaikai? Pilnam šios kompozicijos išbaigimui, šalia galima būtų pasodinti drebulėlę, kitoje pusėje sūnų – ažuolus, beržas ir uosis, juo labiau, kad vaikstant po Canberrą visus šiuos medžius mes matėme, tad ir surinkti vienon vieton gal nebūtų sunku.

Maionų išpūdį patiko jaunosios lietuvių atžalos – jaunasis Jonas Abromas, jo savita tapybos maniera.

Vėl laukiame savo šeimininko Stasio, kuris už kelių savaičių su turistų grupe atvyks į Lietuvą ir vėl

bus proga prisiminti praeistas dienas Australijoje.

Dėkojame Jums, mieias Vincui, už tą maioną pradėtą pažintį ir besitęsiančią per mūsų laiškus. Ačiū už persiutus "Mūsų Pastogės" 17 ir 21 numerius. Stengsiuosi ir toliau bendradarbiauti, siųsti korespondenciją. Gai nesugebėsiu taip gražiai ir

profesionaliai atlikti, kaip tai padaro Antanas Laukaitis "Sporto" laikraštyje, tačiau pasitengsiu.

Tad, mieiai Australijos lietuviai, iki greitų pasimatymų Dainų šventėje. Sporto žaidynėse ir visomis malonėmis mus, tautiečius siejančiomis progomis.

Dr. G. Rimdeika, Vilnius

V. U. M. B. B. METINIS SUSIRINKIMAS

Vilniaus Universiteto Mokslinės Bibliotekos Bičiulių būrelio metinis susirinkimas įvyko šių metų birželio 18 dieną Melbourne Lietuvių namuose.

Iš A. Karazijienės ir E. Seikienės pranešimų, nariai sužinojo, kad, šalia buvusio ryšio su "Kubon & Sagner" firma Miunchene, yra užmegztas ryšys ir užsakyta pirmoji knygų siunta iš Oxfordo "Blackwell" firmos. Iš užsakymo matyti ko Vilniaus universiteto bibliotekai trūksta: informacijos ekologijos, ypatingai taršos problemų, biologijos, fizikos ir kompiuterių klausimais. Visas knygas biblioteka užsako pati, Bičiuliai jas tik apmoka. Be to, biblioteka pakartotinai prašo visų Australijoje išleistų lietuvių autorių knygų ir Australijos lietuvių spaudos.

Susirinkimui buvo pateiktas, iš Adelaidės ir Melbourne jau pasiųstų, lietuviškų knygų sąrašas ir kreiptasi į narius, kad paaukotų trūkstamų knygų, kurios bus pasiųstos Bičiulių būrelio lėšomis.

Kartu buvo pabrėžta, kad būrelis negali apsiimti apmokėti siuntimo išlaidų tų knygų, kurių nebuvo prašyta.

Visus maioniai nustebino išdėstytas pranešimas: "Kaip mes, toks nedidelis būrelis, be didelio skausmo surinkome tokią pinigų sumą!" Vilniaus universiteto mokslinės bibliotekos knygoms per metus buvo išsiųsta 2.429,92 dolerių, įskaitant Adelaidės būrelio 600 dolerių. Susirinkimo metu Bičiulių sąskaitoje "Taikoje" jau vėl buvo virš 1.300 dolerių.

Pinigai buvo surinkti iš 20 dolerių metinio narių mokesčio ir iš stambesnių aukų: "Talkos" – 900 dolerių, V. Stagio – po 100 dolerių kasmet, B. Prašmutaitės – 90 dolerių, J. Mičiulienės – 50 dolerių, Socialinės Globos draugijos – 50 dolerių, G. Mackevičiaus.

SYDNEJUJE

SKAUTŲ "ŽIDINIO" NARIAMS
Metinė "Židinio" narių sueiga įvyks liepos 30 dieną (sekmadienį), Lietuvių namuose Bankstowne, 1 val. Bendri pietūs (pagal norą!) 2 val. Pašnekėsės "Atbundanti skautija Lietuvoje ir mes".

Vėliau naujos vadovybės rinkimai ir einamieji reikalai.

Nariai kviečiami dalyvauti.
"Židinio" Tėvūnas

GRETA

Rugpjūčio 19 dieną (šeštadienį) N.S.W. Ethnic Communities Council ruošia buvusių Gretos stovykloje susitikimą keturiasdešimtųjų metinių progą.

Buvę Gretos stovykloje DP, jų tarpe ir lietuviai kviečiami apsilankyti šiame susitikime, kuris žada būti pilnas senų ir maionių prisiminimų.

Informacijos suteikiamos telefonu E.C.C. 295 880 kviečiant Helen.

A. A. JUOZUI STEPANUI

mirus, sūnui dr. Antanui, Audronei ir jų vaikams reiškiame gilią užuojautą.

Canberros Apylinkės valdyba

A. A. JONUI LIZDENIUI

mirus, sūnų, dukras su šeimomis ir gimines nuoširdžiai užjaučiame.

Canberros Apylinkės valdyba

A. † A. JONAS LIZDENIS

Prieš keletą savaičių, atšventus savo aštuoniasdešimt penktąjį gimtadienį, liepos pirmosios dienos ryte nustojo plakusi dar vieno mūsų tautiečio Jono Lizdenio širdis.

Jonas Lizdenis gimė 1904 metais birželio 10 dieną gausioje Lietuvos ūkininko šeimoje, Reivyčių kaime, Mažeikių valsčiuje. Šeimoje būdamas net septintuoju vaiku, Jonas turėjo rimtai įtikinti tėvus, kad būtų leidžiamas mokytis. Gavęs tėvų sutikimą, mokėsi ir baigė Mažeikių pradžios mokyklą. 1923 metais baigęs Mažeikių gimnazijos keturias klases, išvyko į Klaipėdą ir dirbo geležinkelio žinyboje. Jonas iš savo tėvo paveldėjo polinkį ir meilę dainai. Eidamas įvairias pareigas geležinkelio žinyboje, įsijungė į Klaipėdos lietuvių dainininkų draugijos chorą. Vėliau, gavęs darbo paskyrimą Pagėgių geležinkelio stotyje, Jonas ir ten buvo priimtas į vietos chorą, kuriam tada vadovavo A. Ilčiukas ir K. Kavaliauskas.

1937 metais Jonas Lizdenis sukūrė šeimą, veddamas Bronę Dijokaite. Vokiečiams užėmus Klaipėdą, jaunai šeimai teko persikelti į Šiaulius. O artėjant Lietuvos okupantams, Jono Lizdenio šeima su dviem dar nedidelėmis dukromis pasitraukė į Vokietiją. Apsigyvenus Spakenbergo stovykloje, Jonas dirbo ūkio skyriuje ir dainavo lietuvių choruose.

Atvykus Australijon, privalomo darbo prievole Jonas Lizdenis atliko miško pramonės darbuose. Tuo metu Lizdenių šeimoje gimė sūnus.

Išauginęs vaikus ir padėjęs jiems baigti mokslus, 1962 metais Jonas išėjo pensijon. Štai tada visą savo laisvalaikį pašventė bendruomeninei veiklai ir lietuviškai dainai. Dainavo Newcastle mišriame lietuvių chore irėjo choro seniūno pareigas. Newcastle Apylinkės valdyboje dvi kadencijas ėjo sekretoriaus pareigas, vietos lietuvių atstovavo Baltų komitete ir Good Neighbour Council. Kartu buvo Tautos Fondo ir Lietuvių Tautos Fondo įgaliotiniu Newcastlyje. 1976 metais persikelia gyventi į Canberą. Ten išrenkamas Apylinkės valdybon ir aktyviai eina sekretoriaus, o vėliau pirmininko pareigas, kartu Lietuvių klube dirba sandėlininku. 1979 metais persikėlęs gyventi į Sydneją, talkinin-

kavo Lietuvių klubui ir dainavo chore "Daina". 1983 metais dar kartą grįžęs gyventi Canberron, Jonas Lizdenis vėl įsijungė į J. Šimkaus vadovaujamą vyrų chorą ir pensininkų veiklą "Paguodos" draugijoje.

Tačiau gyvenimas kaip ta daina - turi pradžią, turi ir pabaigą... Toli, toli likęs jo gimtosios Žemaitijos kaimas Reivyčiai. Nukeliauta per pusę pasaulio su daina... ir viltimi ten sugrįžti. Velionis turėjo daug draugų, visi jį mėgo, kaip dainos mylėtoją, visuomet maloniai besišypsantį, visada suprantantį ir užjaučiantį, jautria širdimi besirūpinantį mūsų tautos ateitimi.

Paskutinėje kelionėje į Sydnejaus lietuvių kapus, po kunigo P. Martūzo atlaikytų pamaldų Lidcombe bažnyčioje, Joną Lizdenį palydėjo nemažas tautiečių būrys, kurių tarpe buvo atvykę iš Newcastle ir Canberros. Visų vardu, prie kapo su velioniu atsiseikino Sydnejaus Apylinkės pirmininkas A. Giniūnas.

Tebūnie Tau lengva svertima žemė.

V.A.

A. † A. Adolfo Eskirto

palikimas žemiau išvardintoms organizacijoms ir spaudai po 100 dolerių:

ALB Krašto valdybai, Australijos Lietuvių Fondui, Tautos Fondui, laikraščiai "Mūsų Pastogė", laikraščiai "Tėviškės Aidai", biuleteniui "Baitic News", Melbourne "Dainos Sambūriui". Vasario 16 - sios gimna-

zijos, Latrobe Valley seniūnijai, Sale seniūnijai.

Nors tai nedidelė auka, bet Adolfas Eskirtas visuomet vertino ir rėmė dirbančius tautinį ir spaudos darbą. Elena Eskirtienė

Gerbiamas, redaktoriau,

Būdamas Melbourne pasiūnčiau 100 dolerių čekį bendruomenės laikračiui "Mūsų Pastogė" paremti.

Širdingi linkėjimai Jums ir laikraščio darbuotojams.

Vincas Stagis, Main Ridge, Vic.

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

† Funerals of Distinction †

17 RAILWAY PDE., FAIRFIELD, N. S. W.
Tel. 274 5408. Veikia 24 valandas per parą.

PADĖKA

Mylimam vyrui ir tėvui

A. † A.
ADOLFUI ESKIRTUI

mirus, reiškiamo gilią padėką kunigui J. Petrauskui, atvykusiam iš Melbourne, atlaikiusiam šv. Mišias ir palydėjusiam Adolfą į amžino poilsio vietą. Dėkojame Melbourne choristams ir vietiniams už gražų giedojimą, kurį suorganizavo M. Sodaitienė.

Ačiū visiems aukojusiems šv. Mišioms, spaudai ir kitoms lietuviškos organizacijos, taip pat už vainikus, gėles atsiųstas į bažnyčią ir į namus. Visiems pareikšusiems užuojautą per spaudą, laiškais, kortelėmis ir telefonu.

Ypatinga padėka E. Jonaitienei ir V. Koženiauskienei už jautrius atsisveikinimo žodžius, S. Šabrinskui už į juostelę įrašytas pamaldas.

Ačiū visiems Sale lietuviams už visokeriopą pagalbą ruošiant šermenis. Ačiū visiems dalyvavusiems.

Nuoširdžiausia padėka visiems, kurie lankė Adolfą ligoninėje Melbourne per daugelį kartų ir aukoję maldas.

Tegul Aukščiausias visiems atlygina.

Su gilia pagarba
Elena Eskirtienė ir šeima

Tėvui ir seneliui

A. † A. Juozui Stepanui

mirus, daktarą Antaną Stepaną, sesę Audronę ir brolius Pauilį ir Kazį giliai užjaučiame.

Baltijos Tunto sesės ir broliai

A. † A. Jonui Lizdeniui

mirus, jo dukroms, sūnui ir jų šeimoms reiškiamo nuoširdžią užuojautą.

"Paguoda"

Canberros Pensininkų Draugija

Pagerbdami buvusį ilgametį Newcastle Lietuvių Diskusijų klubo narį

A. † A. Joną Lizdenį

20 dolerių aukojame "Mūsų Pastogei"

Newcastle Lietuvių Diskusijų klubas

Sydejaus Lietuvių Moterų Socialinės Globos Draugija sveikina savo Garbės Narę, vieną iš pirmųjų Lietuvių Sodybos patikėtinių ir statybos pradininkų

Pajautą Daukiene

sulaukus garbingo 80 metų amžiaus.

Sukaktuvininkei linkime geriausios sveikatos ir ilgų saulėtų metų.

S.L.M.S.G. Draugijos valdyba
Lietuvių Sodybos Patikėtinės

TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS • TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS

DĖMESIO! DĖMESIO!

Nuo liepos 1d., TALKA moka:

16% už terminuotus indėlius,
9% už einamąsias sąskaitas.

TALKA skolina pinigus:

16% įkeitus turtą,
19% asmeninėms paskoloms.

TALKA VEIKIA LIETUVIŲ NAMUOSE
ADELAIDE • MELBOURNE • SYDNEY

TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS • TALKA TARNAUJA LIETUVIAMS
"Mūsų Pastogė" Nr.28 1989.7.17 pusi.7

Informacija

SYDNEJUJE

Sydnejaus Apylinkės metiniame susirinkime, liepos 2 dieną buvo išrinkta nauja Sydnejaus Apylinkės valdyba. Išrinktoji nauja valdyba pareigomis pasiskirstė sekančiai: Albinas Giniūnas – pirmininkas, Jūratė Reisgytė – Frazer – vicepirmininkė narė jaunimo reikalams, Antanas Kramilius – sekretorius, Mykolas Zakaras – išdininkas, Povilas Laurinaitis – narys kultūriniais reikalams.

Visais reikais galima kreiptis į Sydnejaus Apylinkės valdybos pirmininką A. Giniūną, 18 Anzac St., Canterbury, N.S.W. 2193, tel. (02) 787 4596.

Biblioteka, tikrindama skolinamų knygų įrašus (kartoteką), rado, kad daug tautiečių laiku negrąžina skolintų bibliotekos knygų, išlaikydami jas po keis mėnesius ir net metus laiko, kas labai apsunkina mūsų darbą.

Šiuo metu biblioteka pertvarko savo inventorių, pertvarko knygų išdėstymą bei sąrašus, tad prašo tautiečių skubiai grąžinti skolintas knygas, kad ir kiti tautiečiai turėtų progos jomis pasinaudoti.

Ta pačia proga, pakartotinai primenama, kad bibliotekoje, kaip iš gausybės rago, vis atsiranda įvairių gintaro dirbinių, mažų audinėlių, tabybos paveikslų originalų; tai yra gėrybės atvežtos mūsų mielų svečių iš Lietuvos.

Pasirinkimas Jūsų, tad biblioteka laukia gausaus apsilankymo. Bibliotekos vedėjas

Liepos mėnesio 19, 20 ir 21 dienomis nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų Sutherland Entertainment centre, Eton St. įvyks rankdarbių ir meno dirbinių festivalis.

Kviečiame visas Sydnejaus moteris prisidėti savo rankdarbiais šiame lietuvių moterų darbų pasirodyme prieš australus.

Taip pat kviečiame tautiečius apiankyti mūsų stalą.

Sydnejaus Lietuvių Moterų Soc. Globos draugijos valdyba

Liepos mėnesio 20 dieną, 11.30 val. ryte, Lietuvių klube Bankstowne ruošiamas Sydnejaus pensininkų popietė, kurioje bus ir meninė programa.

Kviečiame visus pensininkus ir svečius kuo gausiau apsilankyti šioje pensininkų ruošiamoje popietėje.

Sydnejaus Pensininkų valdyba

MELBOURNE

KINO FILMO POPIETE

Narsųjų Atlanto nugalėtojų Dariaus ir Girėno 56 – tosioms garsiojo skrydžio metinėms atžymėti. Melbourne Lietuvių namų kino salėje, liepos 16 dieną (sekmadienį), 2 val. po pietų, ant didelio ekrano bus rodomas Lietuvoje pagamintas filmas apie jų gyvenimą ir žuvimą.

Visi maoniai kviečiami apsilankyti. Aparato fiimui rodyti nuoma yra gana aukšta, todėl prašome aukos nemažiau kaip 3 dolerių.

ALB Krašto valdybos Kultūros Taryba

Visi kviečiami apsilankyti į Kanados lietuvių solisto, boso – baritono V. Verikailio koncertą, kuris įvyks: Sydnejuje – liepos mėn. 23 d., 2.30 val., Lietuvių namuose.

L.K.V. Sąjungos "Ramovė" Sydnejaus skyriaus valdyba

AR PLANUOJATE VYKTI I LIETUVĄ?

PASINAUDOKITE MŪSŲ PASLAUGOMIS:

- *Papigintos kelionės apie pasaulį.*
- *Turistų - lankytojų vizos.*
- *Parūpiname nakvynes viešbučiuose.*
- *Kelionės apie pasaulį.*
- *Kelionių bilietai visur, kur bekeliautume.*

DEL INFORMACIJOS KREIPKITES I:

GATEWAY TRAVEL

48 The Boulevard, Strathfield 2135
Tel. 7453333 Lic. Nr. 2TA 000 888
Fax Nr. (02) 7453237.

Darbo dienos: nuo pirmadienio iki penktadienio - 8.45 val. ryto iki 5.15 val. vakaro.

POPULIAREJANT MŪSŲ PATARNAVIMAMS, BUVUSIŲ IR BŪSIMŲ KLIENTŲ PATOGUMUI, DABAR MES DIRBAME IR SESTADIENIAIS NUO 9 VAL. IKI 12 VAL. RYTO.

Telefonu atsakome 24 valandas per parą. Kalbame ir rusiškai.

SYDNEJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. Tel. 708 1414

SMORGASBORD

TREČIADIENIAIS nuo 6 iki 8 val. p.p.
ŠEŠTADIENIAIS nuo 1 iki 3 val. p.p.

Klubo darbo valandos:

Pirmadieniai	5 v. v.	- 10.30 v. v.
Antradieniai	klubas uždarytas	
Trečiadieniai	5 v. v.	- 10.30 v. v.
Ketvirtadieniai	5 v. v.	- 11.00 v. v.
Penktadieniai	5 v. v.	- 12.00 v. v.
Šeštadieniai	1 v. p.p.	- 1 v. nakties.
Sekmadieniai	12.30 v. p.p.	- 10.00 v. v.

Liepos 23 dieną (sekmadienį), 2.30 val. po pietų solisto iš Kanados

VACLOVO VERIKAILIO KONCERTAS

Koncertą rengia L.K.V. "Ramovė", Sydnejaus skyrius.

Primename klubo nariams, kad kad jau laikas susimokėti NARIO MOKESTI už ateinančius 1989/90 finansinius metus.

PRANESIMAS SYDNEJAUS LIETUVIŲ KLUBO VALDYBOS RINKIMŲ REIKALU

Dabartinės Sydnejaus Lietuvių klubo valdybos kadencija baigsis šių metų rugsėjo 24 dieną, kuomet klubo vadovavimą turės perimti naujai išrinkti žmonės.

Klubo valdybą (Board of Directors) sudaro septyni direktoriai. Sekančių 1989/90 metų klubo valdybos rinkimai bus praversti rugsėjo mėnesį.

Nariai prašomi nedelsiant siūlyti kandidatus į naująją valdybą.

Kandidatas siūlomas raštu, užpildant tam reikalui paruoštą pareiškimą (Nomination form), gaunamą klubo raštinėje. Užpildyti kandidatų siūlymo pareiškimai grąžinami klubo sekretoriui ir turi būti pasiekti ne vėliau 1989 m. rugpjūčio 27 dienos 6 val. po pietų.

Sydnejaus Lietuvių klubas nėra vien vieta, kurioje susitinkame savo draugus bei pažįstamus ir malonioje aplinkoje praleidžiame vieną kitą laisvalaikio vaiaudą. Klubas patalpos kartu yra ir Sydnejaus lietuvių namai, suteikia palyginamai patogias sąlygas šakotam mūsų čionykščio lietuviško gyvenimo vystymui. Lietuvių namai yra mums reikalingi. Sėkminga klubo veikla, užtikrinanti tokių namų išlaikymą, privalo rūpėti mums visiems.

Klubui vadovauja ir jo veiklos sėkmę didele dalimi nulemia klubo narių išrinkta valdyba. Tokią valdybą 1989/90 metams turėsime dabar išsirinkti. Išskeldami būsimų rinkimų svarbą,

- * kviečiame kiekvieną pilnametį Sydnejuje ir apylinkėse gyvenantį lietuvių, kuris dar nėra įstojęs į klubą nariu, nedelsiant, dabar įstoti. Įstojimo pareiškimai gaunami klubo raštinėje,

- * kviečiame ir raginame klubo narius, galinčius paskirti vieną kitą savo atliekamo laiko valandą klubo reikalams, išstatyti savo kandidatūrą rinkimuose į klubo valdybą.

Klubo ateitis yra visų klubo narių atsakomybė. Tinkamos klubo valdybos sudarymas – klubo narių pareiga. Atlikime tą pareigą pasiūlydami savo kandidatūrą arba surasdami ir pasiūlydami valdybon kandidatų sutinkanti tinkamą asmenį!

Sydnejaus Lietuvių klubo valdyba

Notice

REGARDING NOMINATIONS FOR ELECTION OF THE BOARD OF DIRECTORS

Notice is hereby given that nominations for election as members of the Board of Directors of the Lithuanian Club Ltd. for the year 1989/90 are now invited and must be submitted to the Secretary of the Club by 6 p. m. on the 27th August, 1989.

Nomination forms are available at the office of the Club.

Each completed Nomination form must be signed by two foundation or ordinary members and by the nominee.

J. Cervin Hon. Secretary

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd. Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga

Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200

Redaktorius V. Augustinavičius Telefonas (02) 7903233 Administracijos telefonas (02) 365 - 1575

Redakcija rašinius taisy ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi. Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Prenumerata metams \$25 Užsienyje paprastu paštu \$30 N. Zelandijoje oro paštu \$40 Užsienyje oro paštu \$55